

בדרונו אמונה

במשנת מרן רשכבה"ג הדרך אמונה זללה"ה

בס"ד
פר' יתרו
גיליון רל"ב
שנה ה'
שבט תשפ"ד

פְּצַנֵּת שְׁלֹג: ליקוטים מתורת רשכבה"ג רביה"ק מרן זצוק"ל בעניני שלג

לוקט ונערך ע"י המסיב הגאון רבי שמעון וייסברג מרכזני המכון.

למה לא תקנו ברכת השבח על שלג

נשאל רבינו זצ"ל, אמאי לא תיקנו ברכת הראיה או ברכת השבח על השלג כשם שתיקנו על ברקים ורעמים קשת וכיוצא"ב, והשיב רבינו, **כי אינו אלא מים שנקרשו**, (שם אות י"ג, וי"א כי הורס התבואה והפירות ויש שמצטערים בו).

חוקק ע"י נעליו צורות בשלג בשבת

נשאל רבינו זצ"ל, אדם שיש על סוליות נעליו אותיות וצורות וכשדורך על החול והשלג נחקקים צורות על השלג האם מותר לו לילך בנעלים אלו בשבת, והשיב רבינו זצ"ל, **יש מקילין דהוי פ"ר דלא ניה"ל בדרבנן**, (שם אות י"ח).

ללכת עם מנעלים הפוכים בשלג בשבת להציל מגניבה

ונשאל רבינו זצוק"ל מגיסו מרן פוסק הדור הגר"י זילברשטין שליט"א, האם מותר לפסוע על השלג בשבת לפני הבית של שכניו כדי שלא ייכנסו לשם גנבים שסוקרים את השלג העבה שלפני הכניסה, ואם מוצאים על גבי השלג עקבות של נכנסים ויוצאים, ממשיכים לכתובת הבאה, והרי מבואר ברמב"ם (פי"א משבת הי"ז) שלצייר ציור הרי זו תולדת מלאכת כותב, אמנם מצינו בשו"ע (סימן של"ו ס"ט) דיש היתר בדרבנן ע"י שינוי והכא נמי ילך עם נעלים הפוכות, **ומביא שרבינו זצ"ל הסכים דשרי מצד שבת**.

אך העיר, מה עם שכחה, והסביר, הרי החלפת מנעל של שמאל לימין ושל ימין לשמאל קשה לשכחה [כמובא בספר זכרון אות ל], ואם כן איך נייעץ ליהודי להחליף מנעליו, שוב אמר רבינו, **שנראה שאין לחשוש כאן לשכחה מחמת שתי סיבות א. מאחר ונועלן לשם מצוה, כדי להשתדל בהצלת ממון חבירו, לא יינזק. ב. זכות השבת תועיל שלא יבוא לידי שכחה, כי השבת עצמה מביאה לזיכרון, משום שבאים בה לבית הכנסת לעסוק בתורה, וכנאמר בשו"ע (יו"ד סימן רמ"ו סעיף כ"ב) ברית כרותה, שכל הלומד בבית הכנסת וכל שכן בבית המדרש, לא במהרה הוא משכח.**

ויש להמליץ על כך את הפיוט, 'יום שבתון - אין לשכוח'. (חשוקי חמד מסכת ביצה ט"ו א' ובאמרי אמת שמות פרשת כי תשא שנה תרצ"ד בשבת כתיב (שמות כ ח) זכור את יום השבת לקדשו, שבת אין בו שכחה (שפ"א תשא סוף תרס"ב) וכדאיתא בזמירות שבת יום שבתון אין לשכוח).

טבילה ביום השלג לעסוק בתורה

שאלו לרבינו זצ"ל, במה שא"י בברכות (י"ח ב') על בניהו בן יהודע שהכה את הארי בתוך הבור ביום השלג לפי פירוש אחד דתבר גזיזי דברדא ונחת וטבל ומבואר ברש"י שטבל בשלג כדי לעסוק בתורה האם מדובר לאחר שביטלו תקנת עזרא כמבואר שם כ"ב א' ועם כ"ז החמיר בכזה מסירות נפש לטבול כדי לעסוק בתורה או קודם שביטלו תקנת עזרא, והשיב רבינו, **נהגו גם בזמנינו**, (עזרת אליעזר ברכות שם).

השלג אם הוא כמאכל או כמשקה

נשאל רבינו זצ"ל, האם דינו של השלג הוא כמאכל לענין שאוכל שעור כזית בכדי אכילת פרס יוכל לברך ברכה אחרונה או דינו כמשקה שהשותה רביעית בב"א מברך ברכה אחרונה או דלמא אין מברך ע"ז ברכה אחריתי כלל משום שמחמת הקרירות של השלג א"א לאוכלו מהר אלא לאט לאט ומי שבכ"ז אוכלו מהר בטלה דעתו, והשיב רבינו זצ"ל, **זה תלוי במחלוקת האחרונים לענין ת"ה חם במשני"ב (סי' רי ס"ק א') ע"ש. (שם אות י"ט).**

ונשאל רבינו, להסוברים ששלג דינו כאוכל כיצד ניתן ליטול בו ידים, **והשיב רבינו, גם בעינו של דג מטבילין (זבחים כ"ב א' מובא בשו"ע סי' ק"ס ס"י וכ' השו"ע ודוקא רסקן דלא גרע משלג) אע"ג שהוא אוכל, (שם אות נ"ג וע"ש אות נ"ד דשלג אין עומד לשתי' כמ"ש בנדה י"ז א').**

עשיית צורות של בובות שלג בשבת

נשאל רבינו זצ"ל האם מותר לעשות מהשלג בשבת צורות של כדור כמו שמשחקים הילדים ומשליכים אותם א' על חברו, והשיב רבינו, איסור דאוריתא אין בזה ומ"מ ראוי להזהר דמחזי כבונה (שם אות ו), **וכתב רבינו דאף לילדים קטנים נראה שיש לזהר משום שנראה כבונה**, (שם אות כ"ז).

אם מותר עשיית צורת אדם ואיבריו

נשאל רבינו זצ"ל האם מותר לעשות בובה משלג שנוהגים הילדים לעשות בחורף כשיש שלג ורגילים לעשות צורה שלימה של כל האיברים ע"י ביו"ד (סי' קמ"א), והשיב רבינו, **אין אוסרים אלא בגוף שלם וצורה בולטת ע"י חכמת אדם (כלל פ"ה ס"ד) ע"ש, (דולה ומשקה ענינים שונים עמוד רצ"ט.**

וע"ש בהערה שאמר רבינו בשם אביו הקה"י שאמר להסיר מהבובות האף או עין וכ"כ באורחות רבינו ח"א עמוד רכ"ט וע"י דינים והנהגות חזו"א יו"ד פ"ד ס"א).

אם שלג הוא מוקצה

נשאל רבינו זצ"ל, האם שלג בשבת הוא מוקצה וכתב רבינו, ע"י מנחת שבת (סי' פ), שכתב וז"ל, קרח, וע"י בשו"ע (סי' ש"ב סעיף יא) דצריך להזהר בחורף שלא יטול ידיו במים שיש בהם שלג או ברד ואם יטול יזהר שלא ידחקם בין ידיו שלא יהיו מרסק ע"כ.

וע"י שם מתשובות חת"ס חאו"ח (סי' פ"ט) שהניח בצ"ע אם מותר לטלטל השברי קרח שבכלי לאחר ששברם דאולי הוי כמו שברי כלי שנשבר בשבת אבל בשם תשובת מאמר מרדכי (סי' ב) כתב שם דקרח הוא דבר הניטל בשבת ומותר לטלטלו גם בכה"ג ע"כ, (הנותן שלג כצמר אות ז).

שלג בעת עבודת כהנים במקדש

נשאל רבינו זצ"ל, האם השלג בירושלים בזמן ביהמ"ק היה חציצה לעבודת הכהנים בביהמ"ק שהרי העזרה לא היה מקורה, וכן הכבש לא היה מקורה, ובמזבח החיצון למעלה י"ל דכיון שהיה שם אש גדול זה המיס השלג, וכמו"כ השאלה משום ונשמרתם שהרי הלכו יחפים והשלג הוא מחליק וגם שהיו יכולים להצטנן טובא ולקבל כויות קור ולא נזכר במשנה אבות ובגמי' יומא מניסי ביהמ"ק גם ניסים בענין השלג, והשיב רבינו, **השלג יורד רק למקום שנגזר עליו**, (תשובות הגר"ח ח"ב עמוד תקכ"ד, ועיי' תענית ו' ב' על עיר אחת לא אמטיר).

וכתב רבינו זצ"ל דאין מעברין השנה לא מפני השלג ולא מפני הצינה. שלא יחדלו בכך מלבא לירושלים, שאין אדם נמנע מלילך בסבתם (המפרש) שיכולין להתחמם בבגדים או במדורות דכיון דעקר איניש רגלי' למיזל לא שהי באורחא מפני הצינה (מאירי) ואף אם ימנעו מקצתם העולה יעלה והחדל יחדל, (שקל הקודש הלכות קידוש החודש פ"ד ה"ו אות ל"ג).

דין בית שעושים משלג בארצות הקרות לענין מזוזה

נשאל רבינו זצ"ל, הנה בארצות הקרות שבהם השלג מצוי כל ימות השנה יש אנשים שבונים שם בנין העשוי משלג ויש בו ד' על ד' ונקרא איגלו האם בית זה חייב במזוזה, והשיב, לא עדיף ממלח ורכב שאין עושין מהן מחיצה (בי"ב כ' ב') ועיי' (כ' א' רש"י ד"ה והשלג). ונשאל, האם יש לפטור בכה"ג ממזוזה אף שבית זה מתקיים זמן רב ומי שדר בו עושה שם כל צרכיו בישול חימום והסקה דכיון שהבית גדול אינו נמס מחמת שימושים אלה, והשיב, חז"ל לא חילקו אפי' במקומות הקרים שהמחיצה עומד הרבה זמן, (עת נוטה ממזוזה ס"י רמ"ג רמ"ד).

לפזר מלח על הכביש להפשיר השלג

נשאל רבינו זצ"ל, שלג שירד על הכביש, ויש חשש להחלקת ההולכים האם מותר לפזר עליו מלח בשבת שעיי' השלג נפטר, והשיב, **יתכן שאם נותן עליו מלח הוא כמרסק בידים**, (נותן שלג כצמר שם אות כ).

להקפיא שלג בשבת

נשאל רבינו זצ"ל, האם מותר לתת שלג לתוך תא ההקפאה בשבת כדי לשמור עליו שלא ינמס, והשיב, **מסתבר דמותר**, (שם אות כ"א).

שלג על כויה בשבת

נשאל רבינו זצ"ל, אדם שנכוה בשרו בשבת, ויש הטוענים שטוב לתת על מקום הכויה מעט קרח או שלג מיד לאחר הכויה, האם שרי לעשות כן בשבת או דלמא יש לאסור משום רפואה בשבת, והשיב רבינו, **אין לעשות כן אא"כ חלה כל גופו או נפל למשכב**, (שם אות מ"ג).

ועיי' ששאל, אם השלג אינו מרפא כלל אלא רק מרגיע את מקום הכויה האם בכ"ז יש לאסור, והשיב רבינו, **לא גרע מלחזק מזוג דאסור כמ"ש במשנ"ב** (סי' שכ"ח ס"ק ק"כ) עיי', (שם אות נ"ה).

אמירה לעכו"ם להזיז המכונית בשלג

נשאל רבינו זצ"ל, האם מותר לומר לגוי להסיע בשבת את המכונית החונה בסמוך לבית בכדי שיוכלו הפועלים הגוים של העיר לנקות את השלג מהכביש כיון שאדם שמכוניתו מפריעה את מלאכת הפועלים בנקיונם עלול לקבל קנס כספי מהרשות המקומית.

והשיב רבינו, **אין לומר לו שידליק אבל מותר לומר לו שזה מפריע והוא יבין מעצמו**, (שם אות מ"ד ועיי' אות פ' ששאל שוב ממשי"כ המשנ"ב סי' רע"ו ס"ק י"א שצריך למחות ביד הגוי משום שהכלים של ישראל, א"כ כיצד שרי לרמוז בזה, והשיב, אינו אלא סילוק המפריע).

לפנות השלג לצדדין ע"י גוי בשבת

נשאל רבינו זצ"ל, האם מותר לבקש מגוי להכשיר שביל ע"י שהוא מפנה את השלג לצדדים או שהגוי דורס על השלג ועל ידי כך נהיה שביל במקומות בהם יורד שלג רב כדי שיהיה אפשר לילך לבית הכנסת, והשיב, **מסתבר דמותר דהוי שבות דשבות לצורך מצוה**, (שם אות ע"ט).

טיבולו במשקה מחמת השלג

נשאל רבינו זצ"ל, האם מאכל הטבול בשלג מצריך נטילת ידים מדין טבולו במשקה, והשיב רבינו, **טעם טיבולו במשקה שצריך נטילה הוא משום שמוכשר וכיון ששלג אינו משקה אא"כ חשב עליו לשתותו כמ"ש בנידה (י"ז א') א"כ אינו מכשיר וא"צ נטילה**, (שם אות נ"ב).

כיסוי ניילון לנובע בשבת מחמת השלג

נשאל רבינו זצ"ל, שלג שירד על כסוי הניילון שעל הכובע, האם מותר לנערו בחוזק בשבת, והשיב רבינו זצ"ל, **בניילון לא שייך סחיטה וליבון, אבל בלא"ה אסור לצאת בכיסוי ניילון בשבת דהוי אצולי טינוף**, (שם אות ל"ז).

ממשיכים בחיזוק בתורה ובתפילה

לרפואת הגאון הגדול רבי ברוך בן צביה ויסבקר שליט"א ר"י בית מזהתיהו שנמצא בסכנת חיים.

מסירת התורה בכל דור

השבוע אנו ב"ה בפרשת יתרו קוראים על קבלת התורה בכתב ובע"פ, אך מה מצער כי לדאבון ליבנו ויהום סער ותקופה וישנם בני קרח בכל דור שכופרים בתורה שבע"פ, ומביעים דעות בעניני צבור ומנסים לקעקע מסירת התורה, וכדרכם במסע כזב. ראוי להדגיש ולחדד כדי שלא נתהה במאורעות התקופה, לחדד ולדעת כפי שהדריכנו רבינו זצוק"ל ויצא מגדרו כדי ללמדנו את עם ישראל בחובה המוחלטת ללכת בכל דור אחר מוסר התורה דבכל דור, והנה אף כעת אחר שכבו המאורות זכינו שאף בדורינו החשוד מאיר אור התורה, מוסר התורה דדורינו רשכבה"ג מרן גאון ישראל הגר"ד לנדו שליט"א, המאיר עינינו בכל תהלוכות החיים, ונסיים במשפט חד וברור שנחוקק בליבנו, דבר שמסר רשכבה"ג רביה"ק מרן זצוק"ל עיי' תלמידו המובהק הגאון רבי אליהו מן שליט"א למסור בעצרת בחירות מרחשוון תשע"ד, ע"פ דברי אדונינו מרנא ורבנא הגר"א זיע"א, בזה"ל:

בכל דור ודור מסירת התורה ע"י משה רבינו, וזה ע"י חד בדרא שניצוץ אחד ממשה רבינו נמצא בחד בדרא הזה